

Załącznik do Uchwały Nr
Rady Powiatu Hajnowskiego
z dnia 26 czerwca 2008 r.

POWIATOWY PROGRAM

POMOCY DZIECKU I RODZINIE

Hajnówka 2008

Wstęp

Celem budowy lokalnego systemu profilaktyki i opieki nad dzieckiem i rodziną w Powiecie Hajnowskim jest ochrona praw dziecka, wyrównywanie szans życiowych m. in. poprzez ułatwienie dostępu do oświaty, systemu ochrony zdrowia.

System opieki nad dzieckiem to obszar usług społecznych, których zadaniem jest tworzenie możliwości i poprawa warunków do rozwoju dziecka, wspieranie funkcjonowania rodziny oraz wyrównywanie dysfunkcji z zachowaniem osób w różnych sytuacjach społecznych.

Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej do zadań własnych powiatu należy tworzenie i wdrażanie programów pomocy dziecku i rodzinie.

Szczegółowe zasady organizowania pomocy rodzinie zostały określone w rozdziale 4 Ustawy o pomocy społecznej - "Opieka nad rodziną i dzieckiem".

Art. 70 cytowanej ustawy określa, że „rodzinie mającej trudności w wypełnianiu swoich zadań oraz dziecku z tej rodziny udziela się pomocy, a w szczególności w formie”

1. poradnictwa rodzinnego,
2. terapii rodzinnej rozumianej jako działania psychologiczne, pedagogiczne, i socjologiczne, mające na celu przywrócenia rodzinie zdolności do wypełniania jej zadań,
3. pracy socjalnej,
4. zapewnienia dzieciom opieki i wychowania poza rodziną.

Główne założenia niniejszego programu:

1. opieka nad dziećmi pozbawionymi wsparcia ze strony rodziny naturalnej powinna być elementem szerszego programu wspierania rodzin w środowisku lokalnym,
2. większe znaczenie powinny mieć działania profilaktyczne, a więc wsparcie udzielone rodzinie naturalnej dziecka przed wystąpieniem sytuacji kryzysowej, której konsekwencją jest zabranie dziecka z domu rodzinnego,
3. praca socjalna z rodzicami dziecka powinna być kontynuowana także po zabraniu dziecka z domu w ten sposób, aby zwiększyć szanse jego powrotu do rodziny,
4. skierowanie dziecka pozbawionego częściowo lub całkowicie opieki rodzicielskiej do placówki opiekuńczo – wychowawczej na pobyt całodobowy może nastąpić po wyczerpaniu możliwości udzielenia pomocy w rodzinie naturalnej lub umieszczenia w rodzinie zastępczej.

Tworzony program jest zgodny z ogólną koncepcją w zakresie polityki prorodzinnej państwa i skorelowany jest z podobnymi dokumentami na poziomie województwa. Istnienie spójności w tym zakresie daje szansę pozyskiwania dodatkowych środków budżetowych.

Diagnoza społeczna

1. W powiecie hajnowskim na koniec 2007 r. - 148 dzieci przebywało w rodzinach zastępczych, w placówkach opiekuńczo – wychowawczych i objętych było procesem usamodzielniania.

Z tej liczby:

68 dzieci przebywało w rodzinach zastępczych,

41 w placówkach opiekuńczo – wychowawczych,

28 pełnoletnich wychowanków rodzin zastępczych i 11 wychowanków placówek opiekuńczo – wychowawczych objętych było procesem usamodzielniania.

W funkcjonujących na terenie powiatu hajnowskiego rodzinach zastępczych 48 dzieci pochodziło z powiatu hajnowskiego, a miejscem pochodzenia 20 dzieci są inne powiaty.

Na koniec 2007 r. w Domu Dziecka w Białowieży przebywało 41 dzieci w tym: 26 dzieci pochodziło z powiatu Hajnowskiego , a 15 dzieci - z innych powiatów.

W 2007 r. w Domu Dziecka w Białowieży przebywało 58 dzieci w tym 35 z powiatu hajnowskiego i 23 z innych powiatów.

2. Dzieci z powiatu hajnowskiego były również umieszczone w różnych formach opieki na terenie innych powiatów:

- 4 dzieci przebywało w rodzinach zastępczych,
- 6 w placówkach opiekuńczo – wychowawczych

Za 5 miesięcy 2008 r.- 13 dzieci z powiatu hajnowskiego zostało zabranych z domów rodzinnych i umieszczonych : w placówkach opiekuńczo – wychowawczych - 8 (4 osoby w DD w Białowieży i 4 osoby w DD w Białymstoku i w rodzinach zastępczych - 5 dzieci.

W rodzinach spokrewnionych w powiecie hajnowskim w koniec 2007 przebywało 38 dzieci co stanowi 56 % ogólnej liczby dzieci umieszczonych w tej grupie rodzin . 44 % dzieci przebywa w rodzinach niespokrewnionych.

W momencie powstania powiatu hajnowskiego w 1999 r. nie występowały rodziny niespokrewnione .Według dostępnych danych rodziny niespokrewnione w skali kraju stanowią ok 10 % ogółu rodzin zastępczych.

Dane w tabelach 1 – 4 dotyczą dzieci i rodzin funkcjonujących na terenie powiatu na koniec 2007 r.

Tabela Nr 1. Rodziny zastępcze według rodzaju i stopnia pokrewieństwa z dzieckiem funkcjonujące na terenie powiatu niezależnie od miejsca pochodzenia dzieci.(stan na 31.12.2007)

Liczba rodzin ogółem	Rodziny spokrewnione i stopień pokrewieństwa						Rodziny niespokrewnione i zawodowe	
	dziadkowie		wujostwo		rodzeństwo			
	Liczba rodzin	%	Liczba rodzin	%	Liczba rodzin	%	Liczba rodzin	%
43	22	52	4	10	3	7	14	31

Źródło: Sprawozdanie PS02 GUS za 2007 r.

W przeważającej części rodziny zastępcze spokrewnione ustanawiane są w osobach dziadków. Sądy ustanawiając dla dziecka rodzinę zastępczą przede wszystkim kierują się dobrem dziecka , jego związkami emocjonalnymi z najbliższą rodziną i we wszystkich możliwych przypadkach pierwszeństwo do sprawowania opieki zastępczej mają rodziny spokrewnione z dzieckiem , które często jednak wymagają wsparcia i pomocy w należyтым sprawowaniu opieki , bowiem zdarza się , że są to rodziny , które same wcześniej były niewydolne wychowawczo i nie umiały właściwie wychować swojego dziecka. Dlatego od lat w środowisku osób zajmujących się omawianą problematyką podnoszą się głosy o konieczności zmiany takiej sytuacji. Należy podejmować działania w kierunku przesuwania wskazanych wyżej proporcji na korzyść rodzin zastępczych niespokrewnionych a szczególnie niespokrewnionych zawodowych.

W powiecie Hajnowskim sytuacja wygląda nieco lepiej w stosunku do ogólnych tendencji , gdyż liczba rodzin zastępczych niespokrewnionych kształtuje się na poziomie 25 % . Jest to wynik prowadzenia od kilku lat , działań mających na celu pozyskanie jak największej liczby kandydatów do pełnienia tej funkcji.

Tabela Nr 2. Rodziny zastępcze według rodzaju i przedziału wiekowego opiekunów funkcjonujące na terenie powiatu hajnowskiego .niezależnie od miejsca pochodzenia dzieci (stan na 31.12.2007)

Lp.	Rodzaj rodziny	Liczba rodzin	Przedział wiekowy opiekunów
-----	----------------	---------------	-----------------------------

			21-40 lat	41-60 lat	60 i więcej
1.	Spokrewnione	29	5	11	13
2	Niespokrewnione w tym zawodowe	14	2	11	1
3	Ogółem	43	7	22	14

Źródło: Sprawozdanie PS02 GUS za 2007 r.

Najliczniejszą grupą opiekunów są osoby w wieku 41 – 60 lat.

Na uwagę zasługuje duża liczba opiekunów w podeszłym wieku, powyżej 60 lat. Rodziny te muszą być w obszarze szczególnego zainteresowania opieki społecznej i Sądu Opiekuńczego. Bardzo często w odniesieniu do tej grupy rodzin stosowany jest nadzór kuratora sądowego.

Poważnym utrudnieniem we wspieraniu tych rodzin jest brak własnego ośrodka wsparcia i terapii rodziny oraz brak możliwości zatrudnienia specjalistów do pracy z rodziną.

Tabela Nr 3. Rodziny zastępcze funkcjonujące na terenie powiatu według liczby umieszczonych dzieci niezależnie od miejsca ich pochodzenia. (stan na 31.12.2007)

Lp.	Rodzaj rodziny	Liczba dzieci w rodzinach	Liczba rodzin w których umieszczonych jest:				
			1 dziecko	2 dzieci	3 dzieci	4 dzieci	5 i więcej dzieci
1.	Spokrewnione	38	22	5	1	1	0
2	Niespokrewnione w tym zawodowe	30	5	5	1	0	2
3	Ogółem	68	27	10	2	1	2

Źródło: Sprawozdanie PS02 GUS za 2007 r.

Zdecydowaną większość, bo 64 % rodzin zastępczych, stanowią rodziny z jednym dzieckiem. W rodzinach zastępczych wielodzietnych przebywają głównie rodzeństwa.

Tabela Nr 4. Dzieci wg wieku umieszczone w rodzinach zastępczych na terenie powiatu niezależnie od miejsca pochodzenia dzieci. (stan na 31.12.2007)

Lp.	Rodzaj rodziny	Liczba dzieci w rodzinach	Przedział wiekowy dzieci			
			0 – 3 lat	4 – 6 lat	7 – 13 lat	15 – 18 lat
1.	Spokrewnione	38	3	4	15	17
2.	Niespokrewnione w tym zawodowe	30	3	5	20	1
3	Ogółem	68	6	9	35	18

Źródło : Sprawozdanie PS02 GUS za 2007 r.

Najliczniejszą grupę stanowią dzieci w wieku 7 – 13 lat tj. 51 % ogółu.

Tabela Nr 5 Liczba dzieci z powiatu hajnowskiego przebywających w placówkach opiekuńczo – wychowawczych w latach 2005 – 2007 (niezależnie od okresu pobytu dziecka w placówce)

Lp.	Rok	Dom Dziecka w Białowieży	Placówki opiekuńczo wychowawcze poza powiatem (pozostałe)	Ogółem dzieci z powiatu hajnowskiego
1.	2005	26	13	39
2.	2006	26	14	40
3.	2007	35	12	47

Źródło: Dane własne PCPR Hajnówka.

Na terenie powiatu od ponad 50 lat funkcjonuje Dom Dziecka w Białowieży. Od 1999 roku organem prowadzącym jest samorząd powiatu hajnowskiego . W placówce mogą przebywać dzieci od 3 roku życia do 18 lat lub do momentu ukończenia szkoły rozpoczętej przed ukończeniem pełnoletności. Średni miesięczny koszt utrzymania dziecka w tej placówce w latach 2005 – 2008 wynosił:

2005 - 1870 zł.

2006 - 2161 zł.

2007 - 2196 zł.

2008 - 2476 zł.

Osobnym zagadnieniem jest kierowanie tzw. „trudnej” młodzieży do placówek opiekuńczo – wychowawczych .Od momentu przekazania do kompetencji Powiatowego Centrum spraw z zakresu kierowania młodzieży do placówek typu MOW , MOS i o podobnym charakterze występują długie okresy oczekiwania na placówkę. Postanowienia Sądu Rejonowego o umieszczenie młodzieży załatwiane są z reguły w okresie ok. 7 miesięcy.

Wprowadzone zmiany do ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego i pomocy społecznej z dniem 1 stycznia 2005 r. nałożyły na samorządy powiatowe obowiązek ponoszenia kosztów utrzymania dziecka umieszczonego w placówce opiekuńczo – wychowawczej na terenie innego powiatu.

Tabela nr 6. Zestawienie kosztów utrzymania dzieci z powiatu hajnowskiego umieszczonych w różnych powiatach za 2007 rok.

Lp	Nazwa powiatu	Liczba dzieci	Miesięczny koszt utrzymania 1 dziecka	Kwota ogólna (roczna) wydatków w zł.
1	Białystok miasto	9	DD Nr 1– 2.303 DD Nr 2 – 3.567 Pogotowie Opiekuńcze – 2.468	83558
2	Białystok powiat ziemski	1	2.031	15658
3	Warszawa	2	2.575	59336
4	Ogółem	12	x	160753

Źródło : Dane własne PCPR Hajnówka.

W Domu Dziecka w Białowieży w 2007 r. przebywało 23 wychowanków z innych powiatów za których właściwe powiaty zwróciły kwotę 450.547 zł.
Bilans wymiany pieniędzy za wychowanków powiatu hajnowskiego przebywających w różnych placówkach poza powiatem i wychowanków z innych powiatów przebywających w DD w Białowieży wynosi + 289.794 zł.

Tabela Nr 7 Usamodzielnienie wychowanków kontynuujących naukę w 2007 r.

Lp	Poziom kształcenia	Liczba wychowanków		
		Z rodzin zastępczych %	Z placówek %	Ogółem
1	wyższe	14 tj. 39%	1 tj. 6%	15
2	policealne	15 tj. 42 %	2 tj. 12%	17
3	średnie	7 tj. 19%	10 tj. 58%	17
4.	zasadnicze	0	4 tj. 24%	4
5.	Ogółem	36 - 100%	17 - 100 %	53

Źródło: Dane własne PCPR Hajnówka.

Wychowankowie rodzin zastępczych osiągają zdecydowanie wyższy poziom wykształcenia od wychowanków placówek opiekuńczo – wychowawczych. 14 usamodzielnianych wychowanków z rodzin zastępczych kontynuuje wyższe wykształcenie a tylko 1 wychowanek Domu Dziecka. Podobnie jest z kontynuowaniem wykształcenia policealnego : 15 wychowanków z rodzin zastępczych a tylko 2 z DD.

Uwarunkowania ekonomiczne prowadzenia opieki nad opuszczonymi dziećmi:

1. Dzieci i młodzież umieszczona w rodzinach zastępczych..

Średni wiek dziecka umieszczonego w rodzinie zastępczej (dane z 2007 r.) - około 10 lat.

Koszt pomocy rodzinie zastępczej (wg kosztów stałych na koniec 2007 r.)

– 10 – 18 lat – od 658,80 zł. do 1452,30 zł. miesięcznie (średnia ok. 1055 zł. x 8 lat x 12 m-cy = 101.280 zł.

– usamodzielnianych wychowanków

pomoc na kontynuowanie nauki (7 lat x 12 -m-cy x 494,10zł.) = 41.504,40 zł.

Pomoc pieniężna jednorazowa – 4.941 zł.

pomoc rzeczowa – 4.941 zł.

Ogółem przy tym założeniu cały okres pomocy rodzinie i usamodzielnianemu wychowankowi wynosi ok. **178.036 zł.**

2.Przeciętne koszty utrzymania dziecka w placówce opiekuńczo – wychowawczej przy podobnych założeniach wynoszą : (według aktualnych cen stałych – z 2007 roku – koszty miesięcznego utrzymania ok. 2.580 zł. w tym:

Okres pobytu dziecka w placówce :

od 10 lat do 18 lat (8 lat x 12 m-cy x 2.580 zł.) = 247.680 zł.

Pomoc na kontynuowanie nauki (przez 7 lat) – 41.505 zł.

Pomoc finansowa jednorazowa – 6.588 zł.

Pomoc rzeczowa – 4.941 zł.

Ogółem koszty utrzymania w omawianym przykładzie : ok **300.714 zł.**

Nawiązując do powyższej symulacji wskazane są działania w kierunku zwiększenia liczby dzieci i

młodzieży umieszczanej w rodzinnych formach opieki kosztem opieki instytucjonalnej.

Analiza Postanowień Sądów orzekających o umieszczeniu dzieci poza rodziną naturalną wskazuje, iż w ponad 95% przypadków wynika z zaniedbywania przez rodziców biologicznych obowiązków opiekuńczo – wychowawczych. Nadużywanie alkoholu, patologie itp. są powodem ograniczenia lub pozbawienia władzy rodzicielskiej.

Na koniec 2007 roku dzieci i młodzież z naszego powiatu pochodziła z 59 rodzin w tym z 39 rodzin dzieci trafiły do opieki zastępczej i z 20 rodzin do placówek opiekuńczo – wychowawczych. Co raz częściej zdarzają się przypadki pozostawiania dzieci w szpitalach. W 2007 r. wystąpiły 3 przypadki w tym 2 dzieci po urodzeniu i 1 dziecko jednoroczne (chore).

Obserwuje się kolejną prawidłowość opisywaną w literaturze i potwierdzoną w wywiadach środowiskowych, iż do rodzin zastępczych i placówek opiekuńczo – wychowawczych trafiają dzieci z rodzin z wieloma sprzężonymi problemami. Wśród dysfunkcji rodzin z których zachodzi potrzeba zabrania dzieci można wymienić: długotrwałe bezrobocie, alkoholizm i inne uzależnienia, niezaradność życiowa, upośledzenia i choroby (psychiczne), przemoc w rodzinie.

Założenia programu.

Strategicznym celem niniejszego programu jest kontynuacja budowy lokalnego systemu pomocy dziecku i rodzinie w powiecie hajnowskim i w ostatecznym efekcie stworzenie systemu w ramach którego rodzina będzie mogła liczyć na pomoc i wsparcie wielozakresowe oraz zintegrowane. System wspierania rodzin musi mieć charakter lokalny. Instytucją koordynującą, wykorzystującą istnienie wielu podmiotów, w tym także organizacji pozarządowych powinien być powiat – PCPR. W kontekście głównych problemów powiatu tj. wzrastającego ubóstwa oraz towarzyszących temu zjawisku patologii społecznych itp. - sama rodzina, bez pomocy z zewnątrz, sobie nie poradzi.

Analiza danych oraz dotychczasowe doświadczenia wskazują w pierwszej kolejności na ogromną potrzebę wsparcia rodzin naturalnych już na etapie gdy problemy się rozpoczynają. Aktualnie wygląda to najczęściej tak, że pomoc przychodzi „za późno” czyli na etapie głębokiego kryzysu rodziny. W takiej sytuacji najczęściej zachodzi potrzeba zabrania dzieci z rodziny i zaczynania pomocy niejako „od końca”. Należy dążyć do stworzenia systemu, aby nie dopuszczać do takich sytuacji. Jest to duży obszar skorelowanych działań, zarówno profilaktycznych jak i zmniejszających skutki patologii, skierowanych do rodzin, które wymagają pomocy materialnej, specjalistycznej (psychologicznej, prawnej, pedagogicznej), bądź socjalnej. Na tle omawianego problemu – zbyt późnej pomocy dla dzieci i rodzin, wyłania się kolejny, a mianowicie niedostosowanie społeczne oraz przestępczość wśród dzieci i młodzieży.

Bardzo ważnym elementem programu jest obszar tworzenia i wspierania rodzinnych form opieki zastępczej. Obejmuje on propagowanie idei rodzicielstwa zastępczego, poszukiwanie i szkolenie kandydatów do prowadzenia niespokrewnionych z dzieckiem zawodowych rodzin zastępczych, a następnie pomoc usamodzielniającym się wychowankom tych rodzin. Pomoc ta dotyczy również usamodzielnianych wychowanków opuszczających placówki opiekuńczo – wychowawcze. Podsumowując, lokalny system pomocy dziecku i rodzinie chcąc przeciwdziałać zdiagnozowanym problemom, powinien być oparty o cztery fundamentalne zasady działań:

1. bliżej dziecka – najlepiej w rodzinie,
2. wcześniej – zanim narosną problemy,
3. krócej - by nie zdejmować odpowiedzialności z rodziców na dziecko,
4. bardzo ekonomicznie – poprzestając na formie adekwatnej do potrzeb, wykorzystując potencjał profesjonalistów, bez zbędnego stosowania form opieki całodobowej.

Cel główny Programu wpisuje się w cel generalny Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Hajnowskiego jako „**doskonalenie opieki nad rodziną i dzieckiem**”

Kierunki działań:

1. Podniesienie jakości świadczonych usług w zakresie pomocy rodzinie i dziecku.
2. Wspieranie rodzin naturalnych poprzez oddziaływanie interdyscyplinarne.
3. Rozwój form rodzicielstwa zastępczego.
4. Dostosowanie do obowiązujących standardów Domu Dziecka w Białowieży.
5. Pomoc w usamodzielnianiu i integracji ze środowiskiem wychowanków placówek opiekuńczo – wychowawczych i rodzin zastępczych.
6. Zbudowanie kompleksowego systemu interwencji kryzysowej.

Działanie Nr 1

Podniesienie jakości świadczonych usług w zakresie pomocy dziecku i rodzinie.

Celem tego działania jest podnoszenie oraz doskonalenie umiejętności kadr pomocy społecznej i innych współpracujących z nimi podmiotów.

Uzasadnienie: - dokonujące się zmiany dotyczące roli pomocy społecznej oraz sposobów rozwiązywania problemów wymagają systematycznego kształcenia i doskonalenia umiejętności kadr pomocy społecznej oraz podmiotów z nią współpracujących. Jest to warunek niezbędny w celu właściwej realizacji ustawowych zadań w zakresie pomocy rodzinie i dziecku.

Sposób realizacji celu:

1. Udział w szkoleniach, konferencjach w zakresie specjalistycznej pomocy dziecku i rodzinie,
2. Organizowanie cyklicznych spotkań pracowników służb społecznych, instytucji i organizacji pozarządowych związanych z pomocą społeczną w celu wymiany opinii i doświadczeń związanych z pracą na rzecz rodziny i dziecka.

Termin realizacji: 2008 - 2015

Koszty realizacji: środki z bieżącego budżetu PCPR (szacunkowo 2- 3 tys zł. rocznie)

Działanie Nr 2

Wspieranie rodzin naturalnych poprzez oddziaływanie interdyscyplinarne.

Celem jest zbudowanie zintegrowanego systemu pomocy na rzecz rodzin dysfunkcyjnych zwłaszcza z problemami opiekuńczo – wychowawczymi i dotkniętych zjawiskiem przemocy.

Uzasadnienie: - do rodzin zastępczych i placówek opiekuńczo – wychowawczych trafiają dzieci i młodzież z reguły z rodzin patologicznych, mających problemy wychowawcze. Umożliwienie im skorzystania ze wsparcia powinno zatrzymać ten proces i zmniejszyć liczbę dzieci trafiających do opieki poza środowiskiem rodzinnym.

Sposób realizacji celu:

1. Monitorowanie środowisk zagrożonych trudnymi sytuacjami życiowymi,
2. Współpraca z Ośrodkami Pomocy Społecznej, Sądami Rodzinnymi, Poradnią Psychologiczno – Pedagogiczną, organizacjami pozarządowymi w zakresie pomocy rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji życiowej,
3. Praca socjalna realizowana w zakresie diagnozy środowiska, współpracy z organizacjami pozarządowymi i instytucjami zajmującymi się pomocą dziecku i rodzinie, występowania o pomoc materialną i instytucjonalną, udzielania informacji o instytucjach świadczących pomoc na rzecz rodziny, informowania o możliwościach i perspektywach poprawy stylu życia,
4. Rozwój pracy zespołowej – (pracownik socjalny pracuje z innymi specjalistami w sprawie konkretnej rodziny w celu rozwiązania sytuacji kryzysowej rodziny),
5. Współpraca z organizacjami pozarządowymi działającymi lokalnie na rzecz dziecka i rodziny,
6. Sporządzenie i bieżące uaktualnianie bazy informacyjnej o instytucjach i placówkach działających na rzecz dziecka i rodziny.

Termin realizacji: 2009 – 2015

Koszty realizacji: ok. 30.000 zł. rocznie (koszty osobowe + materialne) związane z zatrudnieniem

specjalisty do pracy z rodziną

Działanie Nr 3 **Rozwój różnych form rodzicielstwa zastępczego**

Rodzina biologiczna nadal pozostaje najlepszym środowiskiem wychowawczym dziecka. W dalszej kolejności preferowane są różne formy rodzicielstwa zastępczego. W przypadku niemożności zapewnienia opieki w wyżej wymienionych formach zachodzi konieczność umieszczenia dzieci w placówkach opiekuńczo – wychowawczych.

W latach 2004 – 2007 pracownicy Powiatowego Centrum zorganizowali 4 szkolenia kandydatów na rodziny zastępcze. Efektem było przeszkolenie 36 osób. 26 osoby przeszkolone przyjęły na wychowanie 33 dzieci. Aktualnie 3 rodziny zainteresowane jest przyjęciem 5 dzieci na wychowanie.

Sposób realizacji:

- 1.Promocja rodzinnej opieki zastępczej w środowisku lokalnym,
- 2.Kontynuacja działań w zakresie pozyskiwania kandydatów na pełnienie funkcji rodziny zastępczej,
- 3.Organizacja i przeprowadzenie szkoleń kandydatów na pełnie funkcji rodzin zastępczych,
- 4.Tworzenie i rozwój infrastruktury rodzin zastępczych w tym w szczególności niespokrewnionych z dzieckiem,.
- 5.Praca z rodziną biologiczną dziecka umieszczonego w rodzinach zastępczych lub placówce opiekuńczo – wychowawczej.

Termin realizacji: 2008 – 2015

Koszty realizacji: środki z bieżącej działalności PCPR

Działanie Nr 4 **Dostosowanie do obowiązujących standardów Domu Dziecka w Białowieży.**

Na terenie powiatu hajnowskiego od 1950 funkcjonuje Dom Dziecka w Białowieży. W chwili obecnej przebywają w nim wychowankowie z powiatu hajnowskiego i z powiatów ościennych. Placówka posiada warunkowy wpis do rejestru Wojewody z jednoczesnym zaleceniem uzyskania do 31 grudnia 2010 roku standardów ustawowych. Dom Dziecka mieści się w zabytkowym budynku będącym własnością Lasów Państwowych. W celu osiągnięcia standardów wymagane jest : pozyskanie dodatkowej powierzchni w celu uruchomienia nowych pomieszczeń , zmniejszenie liczby wychowanków do 30 i zatrudnienie dodatkowej kadry specjalistów. Realizacja tego zamierzenia wymagać będzie znacznych nakładów finansowych.

Sposób realizacji:

- 1.Dostosowanie Domu Dziecka w Białowieży do osiągnięcia wymaganych standardów.
- 2.Przygotowanie kadry placówki do planów osiągnięcia wymaganych standardów i zmian.
- 3.Stopniowe ograniczanie przyjmowania do Domu Dziecka prowadzonego przez powiat , dzieci z innych powiatów.
- 4.Rozważenie możliwości przekształcania Domu Dziecka w placówki rodzinne jako alternatywa aktualnej opieki całodobowej.

Termin realizacji: 2008 -2010

Koszty realizacji: szacunkowe 150 – 200 tys. zł.(w tym. 50% z budżetu państwa z rezerwy na dostosowanie placówek opiekuńczo – wychowawczych do standardów)

Działanie Nr 5

Pomoc w usamodzielnianiu i integracji ze środowiskiem wychowanków placówek opiekuńczo – wychowawczych i rodzin zastępczych.

W przepisach prawnych usamodzielnianie pojmowane jest jako proces wychowawczy. Sam pobyt dziecka poza rodziną biologiczną (w rodzinie zastępczej lub placówce opiekuńczo – wychowawczej) winien wiązać się z ustawicznym nabywaniem przez nie umiejętności do samodzielnego życia. Procesowi usamodzielnienia podlegają pełnoletni wychowankowie. Za cały okres pobytu dzieci poza domem umieszczonych na podstawie postanowień Sądu koszty ponosi samorząd powiatowy. Stąd też w interesie powiatu jak też uwzględniając dobro wychowanka wszystkim stronom powinno zależeć na „udanym” procesie usamodzielnienia. Przede wszystkim każdy wychowanek opuszczający placówkę lub rodzinę zastępczą powinien sam zacząć funkcjonować w społeczeństwie przy uwzględnieniu możliwego wsparcia wynikającego z obowiązujących przepisów prawa.

Sposób realizacji:

1. Przyznawanie pomocy pieniężnej na usamodzielnienie , kontynuowanie nauki oraz pomocy rzeczowej na zagospodarowanie,
2. Pomoc w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych:(pomoc w pozyskaniu mieszkań dla usamodzielnianych wychowanków , pomoc osobie uczącej się w zamieszkaniu w internacie lub stancji)
3. Pomoc w uzyskaniu zatrudnienia
4. Pomoc w integracji ze środowiskiem ,
5. Doskonalenie pracy Domu Dziecka w Białowieży pod kontem lepszego przygotowania wychowanków do samodzielnego życia.

Termin realizacji: 2008 – 2015

Koszty realizacji: według kosztów stałych z wykonania budżetu w 2007 r. na ten cel ok. 268.600 zł. Środki na ten cel są planowane na każdy rok kalendarzowy w zadaniach: rodziny zastępcze i usamodzielnianie wychowanków z placówek opiekuńczo – wychowawczych.

Działanie Nr 6

Zbudowanie kompleksowego systemu interwencji kryzysowej.

Prawidłowe funkcjonowanie rodziny jest gwarantem prawidłowego przygotowania młodzieży do samodzielnego życia. Dlatego też rodziny z różnymi problemami w tym przemocowymi powinny posiadać możliwość skorzystania z usług osób lub instytucji udzielających wsparcia w tym zakresie.

Sposób realizacji:

1. Usprawnianie przepływu informacji na temat rodzin dysfunkcyjnych na terenie powiatu z których dzieci wymagają pomocy.
2. Rozwój poradnictwa specjalistycznego (psychologiczne , pedagogiczne , prawne , doradztwo zawodowe itp.)
3. Bieżące aktualizowanie sieci instytucji udzielającej wsparcia rodzinom dysfunkcyjnym.
4. Stworzenie Punktu Interwencji Kryzysowej.

Termin realizacji: 2009 – 2010

Koszty realizacji: ok. 30.000 zł. tak jak w działaniu Nr 2

Efekty programu

1. Utworzenie spójnego kompleksowego systemu pomocy dziecku i rodzinie,
2. Zapewnienie specjalistycznego wsparcia i opieki dziecku i rodzinie,
3. Dążenie do zmniejszenia ilości rodzin dysfunkcyjnych,
4. Ograniczenie zjawiska przemocy domowej,
5. Ograniczenie ilości dzieci kierowanych do placówek opiekuńczo – wychowawczych,
6. Utworzenie systemu prorodzinnych form opieki nad dzieckiem,
7. Rozwój infrastruktury socjalnej , w tym w szczególności prewencyjnej,
8. Zmniejszenie kosztów związanych z pomocą dziecku pozbawionemu częściowo lub całkowicie opieki rodziców,
9. Umożliwienie lepszego startu w dorosłe życie wychowankom placówek opiekuńczo – wychowawczych oraz rodzin zastępczych i wyposażenie ich w umiejętności niezbędne do samodzielnego życia,
10. Nabycie umiejętności budowania lokalnych programów profilaktyki społecznej i resocjalizacji,
11. Wymiana doświadczeń zawodowych oraz stworzenie dobrej atmosfery w relacjach różnych służb pomocowych,
12. Podniesienie poziomu świadomości społecznej na temat pomocy rodzinie i dziecku.

Środki na realizację programu mogą pochodzić z:

1. środki własne powiatu i gmin,
2. budżetu państwa,
3. państwowych funduszy celowych,
4. funduszy unijnych,
5. organizacji pozarządowych,
6. z innych źródeł.

Koordynator i uczestnicy programu:

Ponieważ realizatorem zadań powiatu w zakresie pomocy społecznej jest Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie , pełnić ono będzie funkcję koordynatora lokalnego programu opieki nad rodziną i dzieckiem i będzie wykonawcą większości zadań.

Do współpracy w realizacji przyjętych w programie zamierzeń i określonych kierunków działań przewidziane jest uczestnictwo instytucji , placówek i organizacji pozarządowych działających w sferze pomocy społecznej.

Ewaluacja programu.

Ewaluacja poprzez zbieranie , analizę i interpretację danych ma na celu ocenę wartości Programu. Uzyskane informacje mają być pomocne dla planowania , realizacji i ewentualnego rozwoju Programu.

Do badań ewaluacyjnych można stosować dwa rodzaje metod badawczych:

- ilościowe (np. koszty , ilość świadczeniobiorców , ilość usług itp.)
- jakościowe (obserwacje , opinie , dyskusje , raporty)

Program to dokument otwarty i „elastyczny” tzn. może podlegać okresowym weryfikacjom niezbędnym modyfikacjom związanym ze zmieniającą się rzeczywistością społeczno – ekonomiczną , rozeznanymi potrzebami powiatu oraz wymogami prawa.

